

अभंग-साई लीलेचा

साई माझी माता । साई माझा पिता
असे सौख्य दाता, । साई माझा ॥धृ॥
साई माझा । सगुण साकार
दयेचा सागर । साई माझा ॥
साई माझा सखा । होई पाठीराखा
असे बुद्धी दाता । साई माझा ॥
भावीक म्हणे आता । तुम्ही माझी कामना
सुख हे नेत्रा, दर्शनी तुझा
साई माझी माता । साई माझा पिता

श्री. विलास श्रीधर कुळकर्णी
१६अ/४ मीठानगर म्यु. कॉलनी
महात्मा गांधी रोड
गोरेगांव (प) मुंबई : ४०० ०९०

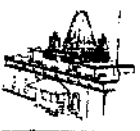

प्रार्थना

सकलांना हो सकलांमध्ये निज आत्म्यांचे ध्यान ।
सकलांना हो सकलांमध्ये परमात्म्याचें ज्ञान ॥
सकल हि देखो सदा सर्वदा सकलांचे सुख हित ।
सकलांमध्ये सदा सर्वदा वाढो निश्चित प्रीत ॥ १ ॥
परस्परांच्या लाभासाठी लोपो सर्वांचा स्वार्थ ।
परस्परांच्या हितार्थ होवो प्रगाढ परमार्थ ॥
सोडूनी 'स्व' च्या सिमीत सीमा साधो सहज सुख
परस्परावरी वाढुनी श्रद्धा वाटो विश्वास ॥ २ ॥
विसरूनी वैरा परस्परांच्या वाढो सद्भाव ।
आधिव्याधी नष्ट होऊनी हो सुखशांती पर्व ॥
परम दयामय साई होवो मान्य हीच प्रार्थना ।
तव चरणांचा आश्रय लाभो हीच मनी कामना ॥ ३ ॥

— श्री. रा.ग. गुप्ते

३५/B मनीष नगर अंधेरी (पश्चिम)

श्री साईनाथ प्रसन्न

चला या जाऊ शिर्डीला । नमू त्या साईसदगुरूला ॥धृ॥
जगाच्या कल्याणासाठी । प्रगटला साई जगजेठी ॥१॥ (चलाया)
शरण त्या साईशी जाता । अभय तो देई भयभीता ॥२॥ (चलाया)
अळवीता नाम साई साई । संकटी धांव तो घेई ॥३॥ (चलाया)

श्रीसाईनाथ मानस पूजा

कृपाळू साईनाथ देवा ।
स्वीकारा भक्तीभाव ही सेवा ।धृ ।

त्यागाचे ते चंदन उगळूनी ।
वैराग्याचे केशर मिसळूनी ।
तिलक असा मी तुला लाविला ॥१॥

भावमनीची सुमने घेऊनी ।
पावित्र्याची तुळस ओवूनी ।
हार असा मी तुला घातला ॥२॥

मायामोहची विस्तव करूनी ।
कामक्रोध हे त्यात जाळूनी ।
धूप असा मी तुला दाविला ॥३॥

ज्ञानाचा हा दीप उजळूनी ।
प्रेमस्नेह हे त्यात घालुनी ।
दीप असा मी तुला लाविला ॥४॥

सद्भक्तीचे नवनीत घेऊनी ।
श्रद्धासाखर त्यात घालुनी ।
नैवेद्य असा मी तुला अर्पिला ॥५॥

— कु. शकुंतला भोसले

७/१५, आंबेकर नगर, परेल टँक रोड, मुंबई.

धाव घ्या हो साईबाबा

धाव घ्या हो साईबाबा । धाव घ्या हो साईबाबा
हजारो संकटे येती दारी

त्या संकटातून आम्हा तारी
तुम्हाविन दुसरा नसे हो कोणी

धाव घ्या हो साईबाबा । धाव घ्या हो साईबाबा ॥१॥

तुम्हा पाहता मन आनंदे
वडीलारूपी तुम्ही दिसतसे
दर्शन द्या साई मज-दर्शन द्या साई

धाव घ्या हो साईबाबा । धाव घ्या हो साईबाबा ॥२॥

तुमच्या उदीचा महिमा हो असे
दुःखीताना आनंद देतसे
वैभव शिखरी आम्हा नेतसे

परंतु आता नसे हो कोणी तुम्हा विन साईबाबा

धाव घ्या हो साईबाबा । धाव घ्या हो साईबाबा ॥३॥

— सौ. सुशिला सयाजीराव साळुंबे

२३२, गुरूवार पेठ, सातारा

मुक्तीचा आनंद

श्वास साईनाथ उच्छ्वास साईनाथ

रोम रोम साईच्या दंग चिंतनात ।

भक्ती सुमनांचा झेला

शुद्ध मने वाही तुला

लाख लाख साष्टांगे तुला प्रणिपात ।

साई विना नाही मुक्ती

साई हीच सर्व शक्ती

साईचा हात दावी अंधारात वाट ।

तोडूनिया भव बंध

साई भजनात धुंद

तुज मुळे मज मिळो मुक्तीचा आनंद ।

— श्री. धोंडू पेडणेकर

केळवे (पालघर)

पाठीराखा साई

धन्य झालो मी मनी,
 तुझे गीत लिहिता साई ॥१॥
 साई साई माझ्या नाम्या,
 संकट समयी मार्ग दाव आता ॥२॥
 धन दौलताची नाही अपेक्षा,
 तुच माझा पाठीराखा ॥३॥
 वंदितो तुझ्या स्मृतीला,
 पाव माझ्या भक्तीला ॥४॥
 नतमस्तक हे तुझ्या चरणी,
 या बाबा, बसा माझ्या हृदयमंदीरी ॥५॥

— श्री. विजय कदम

इनकमर्टेक्स कॉलनी, भ्रांडूप मु. ७८

शिरडीला जाऊ

चला सारे शिरडीला जाऊ
 डोळे भरूनी साईला पाहू
 साई भक्ती करिता अपार
 संकटे जातील पळूनी दूर
 नाथांची गीते आपण गाऊ ॥१॥
 मिळते तेथे प्रसाद विभूती
 आरोग्य सुखाची होईल प्राप्ती
 जीवनांत आनंद मिळवू ॥२॥
 चला नाथांची शिरडी आली
 साई भेटीची ओढ लागली
 संत चरणी मस्तक ठेऊ
 डोळे भरूनी साईला पाहू ॥३॥

— सौ. आशालता कालिदास भालेराव

दत्तमंदिर वाडा. मू.पो.ता. नवापूर,

ता. नवापूर जि. धुळे

शिरडीचा मी वारकरी हाय

साईबाबांच्या भजनी रंगायचं हाय ॥१॥

शेगांवात गजानन महाराज

अक्कलकोटी अक्कलकोटराज

श्री साईनाथ शिरडीत हाय ॥१॥ साईबाबांच्या.

साईबाबांना भक्त लई प्यारा

संकटी देतो भक्ताला निवारा

ऐसा साईचा महिमा हाय ॥२॥ साईबाबांच्या.

साऱ्या शिरडीत फिरलो ग बाई

भक्त वदनी उच्चारी साई साई

साईचा गजर गर्जत व्हाय ॥३॥ साईबाबांच्या.

— श्री. विनायक पर्शराम ताठरे

मु. पो. वांद्री, ता. संगमेश्वर,

जि. रत्नागिरी (महाराष्ट्र)

तूच खरा आधार

(चाल :- तू माझा यजमान)

तूच खरा आधार, कृष्णा ॥१॥

पांचाली सभेमाजी स्मरता ।

पुरविसी वख अपार ॥१॥

अंध अपंगा काठी देऊनी ।

चालवी मार्ग अपार ॥२॥

बालफुलांसी जवळी घेऊनी ।

खुलविसी तू हळूवार ॥३॥

कला आईला पुढे घालूनी ।

गोविले भजनी बेजार ॥४॥

मूढ चैतन्या ज्ञान देऊनी ।

चुकविसी का भवपार? ॥५॥

— श्री. चंद्रकांत सरखाराम लोगडे

५३/५५ मुगभाट लेन,

खंबाटा चाळ, खो.नं. ६

मुंबई नं. ४०० ००४

वर्षू दे साईकृपा घन

जलधारांपरी वर्षू दे,
वर्षू दे साईकृपा घन
भिजून जावू दे ओलेचिंब
अवघे माझे मन ॥१॥

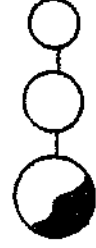
साईवीन कांही न सुचू दे
साईवीन वेगळा क्षण न राहू दे
आठवू दे मज आठवू दे मज
साईचे रूप महान ॥१॥

साईमय झाले अवघे जगत
साईवीन नकोत आणखी देव भगत
गावू दे गावू दे मज
साईचे गोड गुणगान ॥२॥

साई साई करू दे आता घाई
आयुष्याची घडी सरते लवलाही
विसरु दे विसरु दे मज
सान्या जगताचे भान ॥३॥

साईरूप होवू दे मजला
हृदय मंदिरी साई देव वसला
आता न मजला फिकीर कशाची
नाही कसली वाण ॥४॥

-सौ. नीता उल्हास जाधव
६२९, सरेकर आळी
महाड, रायगड.

साई दत्तगुरु

साई दत्तगुरु साई कल्पतरू
आदी माया ब्रम्ह गणेशावतारू
साई विद्यादाता साई सरस्वती
रिद्धीसिद्धी साई साई धनपती
जीवन सागरी साई होय तारू.
रामकृष्ण तोची नित्य-साई-साई
परब्रम्हतेची विठू रखुमाई
रंजल्या गांजल्या साईकृपाकरू...
साई आदी अंत साई भगवंत
चराचर व्यापी तोचि कृपावंत
अुजाड जीवनी साई दे निवारू.
श्रुति स्मृति साई साई वेद मंत्र
जीवन प्रकाश साई शशि मित्र
अुजळीत जाई प्रकाश अंधारू..

- श्री मधुकर कृष्णाजी विचारे,
१५-बी, भक्ति-सुधा, वाकोला पाईप लाईन,
दत्त मंदीर रोड, सांताक्रुझ (पूर्व)
मुंबई ४००० ०५५

साई नामे तारिले

आज पाहिले साईनाथ मी
कल्पतरुच्या छायेखाली
द्वारकामाई मंदिरी
वंदन केले, ठेऊनी माथा
साई चरणावरी
साई दर्शने तुटले पाश
लाभला निरंतर साईसहवास
साई ध्याने मनतल्लीन
लागतां समाधी, न उरे भान
साई मोगरा फुलला, हृदयमंदिरी
साई नामे, तारिले जन्मांतरी

— श्री. बा.बा. चमणकर

'सुलक्ष्मी', शास्त्री नगर, डोंबिवली (पश्चिम)

साई माझी गुरु माऊली

साई माझी गुरु माऊली ग गुरु माऊली ॥१॥
आली शिर्डी ग्रामी धन्य झाली ती शिर्डी
प्रथम साई माऊली खंडोबाच्या देवळात आली
खंडोबाच्या पुजारी म्हळसापती अहो साई अशी हाक मारली
साई माझी गुरु माऊली ग साई माझी गुरु माऊली ॥१॥
येथूनच गुरु माऊलीचे नांव साईबाबा म्हणून जग प्रसिद्ध जाहले
साईबाबा नावे शिर्डीस पावन केले
साईमाऊली द्वारकामाईत राहूनी घुनी पेटवूनी या घुनीतील
उदीचा महीमा जग प्रसिद्ध जाहला
साई.....ग साई माझी गुरु माऊली ॥२॥
साई माऊली निबवृक्षाखाली तपश्चर्या करूनी कडूलिंबाची पाने
गोड करूनी दाखविली
जमीन खोदण्यास सांगून पाच पणत्या पेटलेल्या दाखवूनी
हेच माझे गुरुचे स्थान या ठिकाणी दर गुरुवारी शुक्रवारी

धुप जाळीत जा म्हणजे सर्वांचे कल्याण होईल असा उपदेश केला
साई.....ग साई माझी गुरु माऊली ॥३॥

साई माऊली बुटीच्या वाड्यात समाधीस्त होऊनी
साईबाबा नांव जग प्रसिद्ध केले
साईमाऊली दरबारात जातीभेद नाही, पंथ भेद नाही
गरीब श्रीमंत हा भेद नाही
"सबका मालिक एक" हा मंत्र देऊनी गेली
साई... साई माझी गुरु माऊली ॥४॥

— श्री. सतेज अनंतराव पाटील
श्री महाराष्ट्र आईल डेपो राजाराम पुरी
१० वी गल्ली कोल्हापूर

स्वार्थी भक्त देवावर रुसतात तेव्हां

दिलेस ना जरी, इच्छित मजला ।
मी नाही येणार, शिरडीला ॥
मी नाही येणार ॥धृ॥

आजबरी तव महिमा ऐकूनी ।
प्रेमभरे तुज साद घातली ॥
कुठे गुंतला भक्ता सदनी ।
माझ्यासाठी घाव आजला ॥
नाही का येणार? शिरडीला
मी नाही येणार ॥धृ॥

भक्त वत्सला सदगुरु राया ।
तुझाच महिम्न जाईल विलया ॥
निश्चय मनी मी केला सदया ।
परत न कधी येणार । शिरडीला
मी नाही येणार ॥धृ॥

— सौ. कल्पना पै,
६ सहकार लिबर्टी गार्डन रोड,
मुंबई :- ४०० ०६४.

अगाध साईलीला

साईबाबा, मला तुझा आधार ।

उघड देवा साई तुझं द्वार ॥

तू दत्तसाई, रामसाई अन् गीतासाई ।

तूच अल्ला, मौला साई अन् ईसा साई ॥

प्रत्यय आला साई मला ।

जेव्हां मी सांकडे घातले तुला ॥

पिठाची पोटली गिरणीत सांडली ।

तुझ्या सांकड्यानी मला गवसली ॥

धन्य तुझी किमया काय वर्णू मी पामरा ।

धन्य साई, धन्य जगी हा दत्त अवतार ॥

अनुभव हा लिहून पाठवीन म्हटले ।

अन् साईबाबा संकटी पावले ॥

शब्द अपुरे पडती, कोणा कोण गती ।

ते साईराम गुरुमाऊली तू ते जाणती ॥

— श्री शिवानंद व्यं सावंत

घर नं. २५२, सिने विशांतच्या मागे

आर्के मडगांव गोवा ४०३६०१

बाबांची विभूती

बाबांची विभूती नियमाने ।

भक्तजन लावतील आनंदाने ।

बाबांचा मोठा तो प्रसाद ।

भक्तांना असे आशिर्वाद ।

बाबांना विनविती नियमाने ।

त्यांना दर्शन देतील आनंदाने ।

बाबांचे साई साई स्मरण करावे ।

त्यांनी दुःखासाठी नाही मरावे ।

बाबांचा तेजोमय आशिर्वादाचा हात ।

भक्तांचा कधीही होणार नाही घात ।

बाबांना मनोभावे जातील शरण ।

त्यांना कशासाठीही नाही मरण ।

बाबा असे भक्तांची माऊली ।
 भक्तांवर संकटकाळी करी साऊली ।
 बाबांची महती ज्याला नाही ।
 त्याच्याविना साईराम नाही ।
 बाबांस भक्तीरूपी अनेक पाही ।
 त्यांच्यापास साईनाथ एक राही ।

— श्री सीताराम नारायण पवार,
 १३/२ प्रतिरक्षा नगर,
 सांताक्रूझ (पू.) मुं.नं. ५५

माझे पुण्य फळा आले

माझे पुण्य फळा आले
 आज मीऽ साईनाथ पाहिले ॥१॥

डाक्यावरतीऽ मुकुट सुंदर
 चिलम-चिमटा हाती शोभते
 साईनाथ तुम्ही गोजिर वाणी
 बाबा, यतिवेषे सजले ॥१॥ आज मी.

शुभ कफनी अंगावरती
 पायी खडावा विराजितते
 साईनाथाचे रूप हे उज्वल
 माझे, पाहुनी मन धाले ॥२॥ आज मी.

मुख कमलाची दिव्य झळाळी
 शाली मधी, ते रूप मनोहर
 गोट्या वरची मुर्ति पाहुनी
 माझे, धन्य जीवन झाले ॥३॥ आज मी.

दीनांचा गुरु साई दयाळु
 भक्तांसाठी होत कृपाळु
 स्वर्ग सुखाची भेट पाहुनी
 बाबा, भाग्य माझे उजळले ॥४॥ आज मी.

— श्री अशोक कुमार सातव
 सेक्टर नं. ५ सडक नं. २७
 क्वार्टर नं. ५/सी भिलाई नगर,
 जिला दुर्ग (म.प्र.) पिन ४९०००६

साईनामात दंग

- साईनामात दंग मना लागलीया छंद ॥१॥
विसरलो देहभान
नाही भूक नाही तहान
मन असे स्वच्छंद साईनामात दंग ॥१॥
तुझे रूप चित्ती राहो
मुखी सदा साईनाम
चिरंतन समाधान साईनामात दंग ॥२॥
वेळ काळाचे ना बंधन
नको सुचिर्भूतता साहित्य
अवघेचि शुद्ध अंतःकरण साईनामात दंग ॥३॥
प्रेमे आरती ओवाळीन
भाव पुष्पे वाहीन
अखंड तुझे नाम गाईन साईनामात दंग ॥४॥
सर्व धर्म सम भाव
दया क्षमा शान्ती
जेथे असती त्या साईनामात दंग ॥५॥

— श्री. तुलसीदास शंकर कदम
डी/४०, गणाधिराज हौ. सोसायटी
मिठानगर रोड-मुलुंड पूर्व मुं-८१.

साई भजन

(काळ्या मातीत माती)

साई मंदिरी मंदिरी भजन चालते, भजन चालते
मनी चालते तन मन जन झांज वाजवते, भजन...
शिर्डी रायाच्या मुर्तिले भक्तगण ववायते
माथा टेकून पायाले गंध कपाया लावते
भाव भक्तीन नमते डोयी फोटूले पाहेते
डोयी फोटूले पाहेते त्यात सरग दिसते
रूप साईचे दिसते, जनं हरषते, भजन....
नगरात रोषनाई कसं साजरं वदनं
परिमल परि येई मंदीर घमघमते

तिथ गाभारीचा गंध वेळ मनाले लावते
वेळ मनाले लावते रात भजनी सरते
मना माऊली आठते मुख भजन म्हणते
जन हरपते.....

दुख सरती भजनी ध्यानी शिरडी राहेते
जगी जीवन कुसय सदा मनाले टोचते
शिर्डी नगरास डोया सर्ग सपन पाहेते
डोया समन पाहेते अंगा कुसय टोचते
अंगा कुसय टोचते मन कासाविस होते
मनी भजन रंगते सर्ग सपन पाहेते

— श्री मोहन सोनवणे
नवागांव ता. नवापूर

शिरडीच्या वाटेवर

रोम रोमी धिनली बाबा तुझी प्रेमगाथा ।
प्रभु साईनाथा रे प्रभु साईनाथा ॥१॥
तूच माझी माता आणि असे ही पिता ।
जगी अन्य नाही मज तुजविण माता ।
गोड करून घेई माझी तू ही वेडी सेवा ॥प्रभु साईनाथा ॥१॥
बहीण आणि बंधू तूच असे माझा ।
रक्षी उभा राहूनी पाठीशी ही सदा ।
आंस तुझ्या दर्शनाची लागलीसे मजला ॥प्रभु साईनाथा ॥२॥
पतीसेवा करतांना सदा आठव साईचा ।
मुले माझी आहे साईरूप ठेवा ।
संसारस नेई माझ्या शिरडीच्या वाटेला ॥प्रभु साईनाथा ॥३॥
शिरडीच्या वाटेवरची धुळ ही मजला असे प्रिय ।
साईश्वराच्या पदस्पर्शाने झाली असे ती पावन ।
धुळीतच त्या जन्म देई, साई मज पुन्हा पुन्हा ॥प्रभु साईनाथा ॥४॥

— सौ. विद्या सुभाष सुलाखे
गुप्ते चाळ, नेहरू मैदान गणेश मंदिर पथ
डोंबिवली (पूर्व) जि. ठाणे

श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी
श्री साईबाबा संस्थान प्रकाशित पुस्तकांची यादी

अनु. पुस्तकाचे नांव	भाषा	किंमत	पॅकिंग व पोस्टेज
१. श्री साई चरित्र	मराठी	३४-५०	६-००
२. —" —	इंग्रजी	२०-००	४-२५
३. —" —	हिन्दी	१६-००	४-२५
४. —" —	कन्नड	१०-००	४-००
५. —" —	तेलगू	१४-५०	५-२५
६. —" —	तामीळ	१२-००	४-५०
७. —" —	सिंधी	२२-००	४-५०
८. गुजराथी पोथी	गुजराथी	३१-००	६-००
९. श्री साईलिलांमृत	मराठी	७-५०	४-००
१०. —" —	गुजराथी	४-२५	४-००
११. अवतार व कार्य	मराठी	६-५०	४-००
१२. स्तवन मंजिरी	मराठी	०-३०	३-५०
१३. —" —	गुजराथी	०-३०	३-५०
१४. सगूणोपासना	मराठी	०-७०	३-५०
१५. चार अध्याय	मराठी	१-२५	३-५०
१६. सगूणोपासना	सिंधी	१-२५	३-५०
१७. संचित्र साईबाबा	इंग्रजी	३-४०	३-५०
१८. मुलांचे साईबाबा	मराठी	१-५०	३-५०
१९. —" —	इंग्रजी	२-००	३-५०
२०. —" —	तेलगू	२-५०	३-५०
२१. —" —	गुजराथी	१-५०	३-५०
२२. गाईड टू होली शिरडी	इंग्रजी	१-५०	३-५०
२३. —" —	मराठी	१-५०	३-५०
२४. —" —	गुजराथी	१-५०	३-५०
२५. तेलगु पुजाविधी	तेलगु	—	—
२६. रुद्राध्याय	मराठी	०-९०	३-५०
२७. साईबाबा ऑफ शिरडी बाय प्रधान	इंग्रजी	३-००	३-५०
२८. साईबाबा ऑफ शिरडी बाय. पी. भरूचा	इंग्रजी	६-५०	४-००

श्री साईबाबा संस्थान शिरडी फोटोंची यादी

अनु. फोटोचे नांव	साईज	किंमत	पोस्टेज व पॅकिंग
१. आशिर्वाद फोटो	१४" x २०"	१-८५	३-५०
२. —" —	१०" x १४"	१-१५	३-५०
३. —" —	१०" x १२"	१-५०	३-५०
४. —" —	७" x २०"	०-६०	३-५०
५. —" —	५½" x ६½"	०-३५	३-५०
६. —" —	४" x ५"	०-३०	३-५०
७. —" —	२" x ३"	०-२०	३-५०
८. दगडावर बसलेले साईबाबा (रंगीत)	१४" x २०"	१-८५	३-५०
९. " " (काळापांढरा)	१४" x २०"	०-८५	३-५०
१०. दगडावर बसलेले साईबाबा (रंगीत)	३½ x ५½	०-६०	३-५०
११. द्वारका माई (रंगीत)	१७" x २२"	५-७५	३-५०
१२. —" —	१४" x २०"	१-६०	३-५०
१३. —" —	१०" x १४"	१-२५	३-५०
१४. समाधी फोटो	१३" x ९"	१-१५	३-५०
१५. —" —	८" x ६"	०-७५	३-५०
१६. —" —	४" x २½"	०-१०	३-५०
१७. कॅमेरा फोटो (रंगीत)	९" x १२"	१-६५	३-५०
१८. ऑफसेट फोटो	९" x १३"	१-५०	३-५०
१९. —" —	५" x ७"	०-४०	३-५०
२०. दगडावर बसलेले बाबा (निळा)	९" x १२"	०-७५	३-५०
२१. मूर्ती फोटो (बस्ट)	३¾ x ४½"	०-३५	३-५०

श्री. रा. द. बन्ने, संपादक यांनी श्री साईबाबा संस्थान, साई निकेतन, ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई - ४०० ०१४, यांचे करिता गिता ऑफसेट, बी-२३, रॉयल इंडस्ट्रियल इस्टेट, नायगाव क्रॉस रोड, वडाळा, मुंबई - ४०० ०३१ येथे

SHRI

March '86)

(Re. 1

SAI LEELA

OFFICIAL ORGAN OF SHIRDI SANSTHAN

श्रीसाईलीला

मार्च १९८६

श्रीसाईबाबा संस्थान.
शिरडीचे अधिकृत मासिक

संपादक

श्री. रा. द. बन्ने

कार्यकारी अधिकारी श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडी

: कार्यकारी संपादक :

प्रा. सौ. इंदिरा खेर

एम.ए. पी.एच.डी.

(इंग्रजी आवृत्ती)

श्री. सदानंद चेदवणकर

(मराठी आवृत्ती)

श्री साईकाव्य बहार विशेषांक

वर्ष ६४ वे]

किंमत १ रुपया

[अंक १२ वा

दूरध्वनी ४१२२५६१

: कार्यालय :

"साईनिकेतन", प्लॉट नं ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई-४०० ०१४.

वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख. सह) किरकोळ अंक १ रु. फक्त.

श्री साईबाबांच्या संदेशाचा विश्वभर प्रसार करणे हे श्री साईलीलेचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

श्री साई वाक्सुधा

शुद्ध शिगडी मंगोवरीचे कमळ ।
 भक्त मेविकी परिमळ ।
 अभागी भक्तांचे वाट्यास चिखल ।
 सर्व काळ कालविकी ॥११२॥
 कोणा ना मंगे आसन
 प्राणायाम वा इंद्रिय दमन ।
 मंत्र तंत्र वा यंत्र-भजन ।
 कुंकुणे कान तेही ना ॥११३॥
 लौकिकी दिग्गती लोक्याचार ।
 परी अंतरीची आणिकपरी ।
 अल्पत दक्ष व्यवहारी ।
 न ये कुंसरी दुजयातें ॥ ११४ ॥
 भक्तार्थ धरिता आकार ।
 तदर्थीच तर्याचे विकार
 हे मंतांचे लौकिकाचार ।
 जाणा साचार सकळिक ॥११५॥
 साई महागज संतनिधान ।
 केवळ परमानंद-स्थान
 त्या माझे साष्टांग वंदन ।
 निर्गभमान निलेंप ॥११६॥
 — श्री साई सच्चरित अध्याय १० वा

सुविचार

घृष्टं घृष्टं पुनरपि पुनश्चन्द्रं चारुगन्धं
 छिन्नंछिन्नं पुनरपि पुनः रचादु चैवणक्षुकाण्डम
 दग्धं दग्धं पुनरपि पुनः कांचनं कांतवर्णं
 प्राणोऽपि प्रकृति विकृतिर्जायते नो तमानान्

पुन्हा पुन्हा कितीही उगाळले
 तरी चंदनाचा वास गोड तो गोडच.
 पुन्हा पुन्हा तोडले तरी ऊस गोड
 तो गोडच. पुन्हा पुन्हा तापविले
 तरी सोन्याचे सुंदर तेज कायमच.
 त्याचप्रमाणे सज्जन माणसांचे
 प्राण गेले तरी आपला मूळ
 स्वभाव ते बदलत नाहीत.

या मासिकात प्रकाशित झालेल्या
 लेखांच्या मताशी संपादक सहमत
 आहेतच असे नाही.

श्री साईलीला अनुक्रमणिका मार्च १९८६

क्रमांक	शिर्षक	लेखक-कवी नाव	पृष्ठ क्रमांक
१	'संपादकीय'	—	४
२	मध्यप्रदेशातील भव्य साई वास्तू	— श्री. गजाननराव निरखे	७
३	उठा उठा साईनाथा	— कु. रोहिणी जाधव	१०
४	महाप्रभु श्री स्वामी समर्थ	— सौ. मृणालिनी पुंडलिक	११
५	श्री साईनाथांचा शरणार्थी-१०	— श्री. विश्वास खेर	१२
६	तुझा रे झालो	— श्री. राजेश परळकर	१५
७	साई कृपा-माझा मुलगा	— सौ. रा. नं. सावंत	१६
८	साईध्यास	— श्री. अशोक लोटणकर	१७
९	कर्मयोगाचा महिमा	— अॅड. कृष्णराव थिटे	१८
१०	कर्मयोगी	— सौ. शांता सरोदे	२१
११	योगीराज अरविंद	— श्री. सत्यवान गायकवाड	२२
१२	श्री साईलीलाचे १२ वे स्नेहसंमेलन	— श्री साईनंद	२६
१३	कफनी	— डॉ. सौ. सुमती खानविलकर	३५
१४	प्रचिती	— श्री. गोविंद गोखले	३७
१५	जयामंती जैसा भाव	— कु. साधना चित्तर	३८
१६	पत्रं पुष्प फलं तोयं	— श्री. अनिल रसाळ	३८
१७	सच्चिदानंद	— सौ. प्रतिभा तेंडुलकर	४०
१८	पाय बरा झाला	— कु. सुगंधा मरूडकर	४१
१९	धावा	— श्री. प्रकाश दळवी	४१
२०	श्री साईची उदारता	— श्री. वि. म. हटवार	४२
२१	साई प्रेमाचे मनोगत	— श्री. प्रदीप पिरणकर	४३
२२	श्री. बाबांच्या उदीचा महिमा	— सौ. मीरा ढोळे	४४
२३	सहजीवन व सहज जीवन	— श्री. शाम जुवळे	४६
२४	भगवंताचे अधिष्ठान	— सौ. सुलोचना जोशी	४८
२५	साई भक्तीची साधना	— श्री. वसंत प्रधान	४९
२६	साई साई दुमदुमे किर्ती	— श्री. अ. प. गुजर	५२
२७	शिरडीचे बाबा साई	— सौ. प्रज्ञा ब्रीद	५२
२८	बाबांचे आदर्श विचार व उपदेश	— कु. सुधा पाटील	५३
२९	नित्य मी जीवंत	— श्री. या. ना. यम्मलवार	५४
३०	बाबांविषयी माझा अनुभव	— श्री. लक्ष्मण कडव	५५
३१	देव भाव भक्तीचा भुकेला	— श्री. लक्ष्मण रापतवार	५७
३२	शिरडी वृत्त	— आंबटो. ८५	५९
३३	शिरडी वृत्त	— नोव्हे. ८५	६२
३४	स्मरा निरंतर नाम साईचे	— श्री. द्वारकानाथ दाभोलकर	६३
३५	घोषणा	—	६४

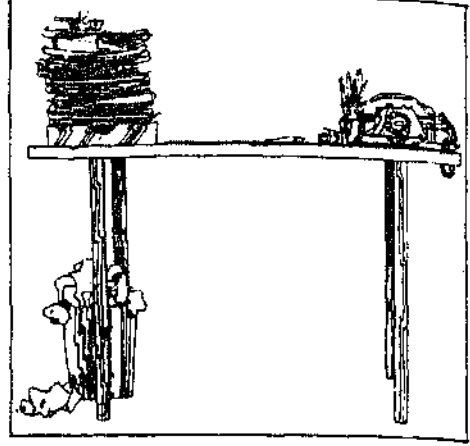

श्री साईनाथांची शिकवण

संपादकीय

तरीच जन्मा यावे। दास साईचे व्हावे

या उत्कीप्रमाणे चोखपणे कर्तव्य बजावण्यास संतांचा सहवास पाहिजे. संतांच्या वाचेत प्रेमामृताचा पान्हा आहे व त्यांच्या ग्रंथात मधुरतेबरोबर रसरशीत जीवंतपणा आहे. आज कलीयुगात असल्याचे राज्य सर्वत्र चालू आहे. त्या काळाला आपल्या कब्जात आणण्यास अगर त्याचा पराभव करण्यात संतांनी आपणास एकच महत्वाचे वज्र दिले आहे व ते म्हणजे 'नाम'.

श्री ज्ञानेश्वर महाराजांनी ज्ञानेश्वरी रचली व ज्ञानेश्वरीवर आणखीन प्रकाश टाकणारी ज्ञानेश्वरी- भावार्थ-दीपिका, पूर्ण केल्यावर आपल्या गुरूचा-श्री निवृत्तीनाथांच्या आज्ञेवरून स्वानुभव लिहिला तो 'अमृतानुभव' होय. ज्ञानोबारायांचे हे दोन्ही ग्रंथ समजणे कठीण आहेत, आणि त्यात ग्रथित केलेले तत्व सामान्य बुद्धीच्या आवाक्यांबाहेर आहे. सर्वसाधारण सर्वांच्या उपयोगी पडेल व सर्वास लाभ होईल असा 'हरिपाठ' त्यांनी लिहिला. ज्यास ज्ञानाची भूक लागली असेल, ती 'ज्ञानेश्वरी' शांत करील. ज्यास अनुभवाची गोडी लागली असेल तो 'अमृतानुभव' कडे जाईल. पण ज्ञान व अनुभव ज्या प्रेमातून उगम पावले ते श्री हरी बदलचे प्रेम हरिपाठात आहे.

जाणीव व नेणीव यांचे ऐक्य स्थान जे प्रेम ते मिळण्यास स्मरणाचे विस्मरण व विस्मरणाचे स्मरण राहिले पाहिजे. व ही अवस्था प्राप्त होण्यास भाव-आवडी-विश्वास पाहिजेच पाहिजे, आणि त्यासाठी संत सहवास नित्य असणे योग्य आहे असे संत वाङ्मयकार आवर्जून म्हणतात.

संत हे महासागर आहेत व त्यांच्या प्रेमप्रवाहात स्नान घडले तरच आपण पतीत, पावन होऊ. त्यांच्या नावात सुद्धा परम तत्व भरलेले आहे. शिरडीचे श्री संत चूडामणी भगवान श्री साईबाबा हे अलिकडच्या काळातील संत-सिद्ध पुरुष होत. त्यांनी आपल्या भक्तगणांना पुष्कळ तत्वे थट्टा विनोद करीत करीत सांगितलेली आहेत. तत्वतः ते परब्रह्मच असल्यामुळे नामरूपातीत आहेत. परंतु भक्तांच्या कल्याणाकरिता त्यांनी स्थूल देह धारण करून नामाभिमान करवून घेतले.

श्री खंडोबाचा भक्त म्हाळसापती याने खंडोबाला साक्षी ठेऊन 'आवो साई' म्हणून पहिल्याच भेटीत संबोधले. तेच 'साई' हे नाव पुढे रूढ झाले. श्री. साईनाथ महाराज नावरूपाला येण्यापूर्वी शिरडीत नामरूपरहित होते. त्यांना फक्त 'पोर' असे म्हणत. नंतर ते काही वर्षे गुप्त राहिले. व सोळा वर्षांचे असताना धूप खेड्यातील चांद पाटलांच्या भाच्याच्या लग्नाच्या व-हाडाबरोबर खंडोबाच्या देऊळी आले. त्यावेळस 'साई' हे नाव पडले.

म्हाळसापतींच्या खळीपाशी।

आरंभी बाबा वऱ्हाडापाशी।

उतरल्या दिवशी हें पडले॥अध्याय ५ ओळी २६ साईसच्चारित्

हे बालफकीर गाडीतून उतरले

प्रथम भक्ताच्या दृष्टीस पडले।

या 'साई' म्हणून सामोरे गेले।

नाम पडले तेथून॥

तेव्हा पंचमहाभूतांचा आधार घेतल्याशिवाय जीवाला नयन गोचर स्वरूप प्राप्त होत नाही, म्हणून साई स्थूल देहाने प्रगट झाले. साई यांचा अर्थ स + आई. निर्गुण परब्रह्माचे सगुण प्रतीक- राम- जसे 'अहम्' = श्रीकृष्ण आत्मा अ + हम. अ= शून्य, निर्विकार, आकाश- त्या आकाशात वाणी 'हम्' स्फूर्ति रूपाने प्रकट झाली. ती 'अहम्' बनली व पुढे 'अहम्' हे वर्तू लागल्यामुळे 'अहम्' ही वृत्ती बनली. तसेच स= सत्य परमात्मा (सद्गुरू सद्वृत्ती) आई = माऊली प्रेम.

निर्गुणातून 'साई' सगुणात भक्ताकरिता आले. भक्त झाला की देवाला देवपण आले. देव जरी भक्ताहून श्रेष्ठ व पुरातन असला तरी भक्ताखेरीज देवाला 'देव' नाव मिळत नाही. म्हणून भक्त आधी मग देव. परमात्मा हा सत्य, नित्य, सदानंद आहे. परंतु त्याला तो आनंद, ते सुख जीवन रूपाने होते. म्हणून जीव प्रतीत रूप आहे. जीवाचा आणि शिवाचा (परमात्मा साईचा) असा संबंध असल्यामुळे आणि जीव हा सत्यातून, सुखातून, शिवातून निर्माण झाला असल्यामुळे प्रत्येक जीव सुखाकरिता धडपड करित असतो; आणि हा शोध प्रपंच आणि परमार्थ या दोन्ही वाटांनी सारखा चालू आहे.

हा शोध ज्या वेळेस जीव ज्या ठिकाणाहून प्रतित रूपात स्फुरण पावला त्या ठिकाणी परत जाईल- सागरात मिठाच्या खड्याची जी अवस्था त्या अवस्थेत जाईल आणि या करिताच भक्तिमार्ग आणि तो सुद्धा सगुण भक्ति, हरिनाम, हरिपाठ असा सरळ सोपा मार्ग आपणांस संतांनी घालून दिला आहे.

नामाचा महिमा अगाध आहे. संतश्रेष्ठ मुनी नारद यांनी वाल्या कोळ्याला 'मरा' असा उलट उच्चार दिला, परंतु त्याचा परिणाम वाल्या कोळ्याचा हृदयीचा राम प्रगट झाला व तो वाल्मिकी झाला. "गौ" म्हणजे इंद्रिये व त्यांचे कूल म्हणजे 'अंतःकरण' ते गोकूळ ज्या अंतःकरणात अक्षय सुखाचा उदय होतो त्याच क्षणी जीव आनंदात मुरून जातो.

'रामकृष्ण हरी' 'रामकृष्ण हरी' ही अक्षरे जीवाचा भाव दाखवितात, जीवात जीवपणा या नाममंत्रानेच आला.

राम-जीवामधे नटणारा, नांदणारा जो तो "राम"

कृष्ण-देह इंद्रियांच्या सर्व वृत्ती हृदयाच्या ठिकाणी आणून त्यांचे 'कर्षित' रूप करणारा, -विरोध करून आनंद प्रसवणारा जो तो 'कृष्ण' आणि हे दोघे ज्या प्रेमाच्या आसनावर विराजमान होतात त्या ऐक्य स्थानास 'हरि' असे म्हणतात.

श्री सद्गुरु साईबाबांनी आपल्या नावात 'श्री राम' दाखविला आणि म्हणूनच ते स्वतः 'साई साई' म्हण असे आपले नावच घेण्यास सांगत. एका मराठी, अज्ञानी, वेडसर, ठेंगू झिंज्या पसरलेली पण हसतमुख पात्रास सदासर्वकाळ चिंध्या बांधलेली, जिला बाबा 'म्हाळी' म्हणून हाक मारीत तिला बाबांनी 'साई साई' म्हण असे सांगितले. बाबांनी म्हाळीला केलेल्या उपदेशात किती खोल अर्थ भरलेला आहे याचा प्रत्येक साईभक्ताने विचार केला तर बाबांनी प्रेम भक्तीचे, नामस्मरणाचे रहस्य सांगितलेले आहे हे लक्षात घेईल.

पंडितांच्या पांडित्यात अवडंबरात देव गुरफटून जात नाही ज्ञानाच्या व धानाच्या पलीकडे असणारा देव जपातपाचया यज्ञयागाच्या जयाची सोय वेदा न कळे एवढा आवाक्याबाहेर असलेला देव, अशक्य कोटीतील देव नामोचाराच्या योगे भक्त नाचवू, खेळवू राबवू शकतात. नामाच्या योगे भाव-निष्ठा प्रगट होते, देवास भावाशिवाय दुसरे काहीही नको. श्री बाबांची स्वतःला ओळखण्याची ही शिकवण किती सोपी व सरळ सांगितली व तिची ओळख पटण्याकरिता फक्त साईबाबा हा मंत्रच सांगितला. ●

श्रीसाईलीला ६५ व्या वर्षाचा पहिला अंक

श्रीसाईबाबांच्या श्रीसाईलीला मासिकाचे ६५ व्या वर्षात पदार्पण —

श्रीसाईलीलाच्या गेल्या ६५ वर्षाचा आढावा घेणारा रंजक सचित्र लेख —

श्रीबाबांच्या रामनवमी अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त खास लेख - कविता इ. विविध संग्राह्य लेख

१ एप्रिल १९८६ रोजी थाटात प्रसिद्ध होईल.

तहहयात सभासद व्हा

श्री साईलीला ३०० रु. एकदाच भरून या मासिकाचे तहहयात सभासद व्हा.

श्रीसाईलीला लेखक/कविना सुचना

श्रीसाईलीला मासिकांसाठी लेख-कविता-साहित्य पाठविताना ते कागदाच्या एकाच बाजूस भरपूर मार्जिन सोडून चांगल्या अक्षरात शक्यतो टंकलिखित करून पाठवावे. कविता साहित्य अजिबात यापुढे पाठवू नये. कवितांची पोच दिली जाणार नाही किंवा नापसंत कविता परतही पाठविल्या जाणार नाहीत. तेव्हा कवींनी आपापल्या कविता साहित्याची स्थळ प्रत आपल्याकडेच ठेवावी ही विनंती.

श्रीसाईबाबा या विषयावर वैचारिक लेख अवश्य पाठवावेत. तसेच इतर संत-सिद्ध पुरुषांवरही लेख पाठविल्यास त्यांचेही स्वागत केले जाईल. पण हे लेख सुटसुटीत, सौम्या भाषेत व थोडक्यात असावेत. हयात संतांवर लेख पाठवू नयेत. लेखासोबत चित्रेही पाठवावीत.

— का. संपादक

मध्यप्रदेशातील भव्य साई वास्तू श्री साईबाबांचे मंदिर, छत्रीबाग, इंदूर

श्री. गजाननराव निरखे
२० नंदलालपुरा, इंदूर ४५२ ००४

छत्रीबाग मंदिरातील श्री साईमूर्ती

महाराष्ट्राच्या शिरडी गावात एक महान संत श्री साईबाबा नामे होऊन गेलेत. त्यांचे भक्त त्यांना केवळ संतच नाही तर एक ईश्वरीय अवतार मानतात.

भारतामधील अनेक जाती, पंथ ह्या मध्ये एकता, प्रेम, बंधुत्वभाव, नव्हे, विश्वबंधुत्व निर्माण करण्यासाठीच त्याच उद्देशाने श्री साईबाबांनी ईश्वरीय अवतार धारण केला होता हे सत्य होय. श्री साईबाबा संबंधीच्या साहित्याचे वाचन, अवलोकन, मनन केल्यास हे माहित पडते.

श्री साईबाबा १९१८ चे 'विजयादशमी' दसऱ्याचे दिवशी समाधिस्त झाले. त्यांच्या समाधीकालानंतरच त्यांचे अगणित, भाविक भक्त त्यांचे गुणानुवाद गाऊ लागले. त्यांच्या आशिर्वादाच्या चमत्काराचे अनुभव घेऊ लागले, त्यांच्या 'उदी' माईने अनेकांची इच्छापूर्ती केली. असे भक्त, भाविक भारतातच नव्हे तर इंग्लंड, अमेरिका, आफ्रिका अशा प्रदेशातही पसरले गेलेत. कामानिमित्त गेले, व अशा प्रकारे त्यांची विश्वबंधुत्वाची भावना, संदेश साऱ्या विश्वात पसरली गेली. अशी प्रसिद्धी कोणाही संत पुरुषास क्वचितच त्यांचे निर्वाणानंतर मिळाली असेल.

अशीच एक हकिकत इंदूर, माळवा, आजचे मध्यप्रदेश मध्ये ऐकायला मिळाली ती अशी:-

श्री साईबाबांच्या समाधिकालानंतर, १९१८ नंतर एक फकीरनुमा दिसणारे एक बाबा आपले बरोबर शिरडी गावाहून संगमरवरी पादुका आपले बरोबर घेऊन आले. त्यांची स्थापना, इंदुरातील एक वसती छत्रीबाग येथे श्री राममंदिराजवळील एका ओटल्यावर एक झोपडीनुमा छोटं मंदीर बनवून पादुका तेथे ठेवल्या व स्थापना केली. हे स्थान, ही वसती, होळकर राज्य व्यवस्थेचे वेळेपासून मंदीर, समाधि (राजवंशाच्या छत्र्या) व साधूसंतांचे वसतीस्थान म्हणून प्रसिद्ध होती.

अशी ही वसतीतील जागा, श्री साईपादुका साठी योग्य होती. असे समजण्यात आक्षर्य नव्हते. ह्या पादुकांची सतत पुजा अर्चा आरती करणारे फकीरबाबा तिथे १४/१५ वर्षे पावेतो होते.

पुढे कालांतराने त्यापुढील पांच दहा वर्षापर्यंत त्या पादुका ओटल्यावर मातीच्या ढिगाऱ्यात लुप्त झाल्या असाव्यात पण मंदीरनुमा जीर्ण झोपडी तिथे कायम होती. पण ते फकीर बाबा त्याच सुमारास कुठे निघून गेले ते कळलेच नाही; व लोकांनाही विसर पडला असावा.

त्यानंतरच्या १५/२० वर्षात म्हणजे आजच्या वर्षच्या मागील २५ वर्षापासून त्या वसतीगृहामधील लोकांना महाराष्ट्राच्या शिरडी साईबाबांसंबंधी माहिती होत गेली, आणि त्यांचे लक्षात आले की-जवळपास एक फकीर बाबाने साईबाबांच्या पादुका आणून इथे कुठेतरी ठेवल्या होत्या. मग काय, ती झाडी झुडपाची जागा, तो ओटला ती झोपडी, भाविक भक्तांनी धुंडून काढल्या, आणि तेथील भाविक भक्तांमध्ये श्री साईबाबां विषयी आदर, श्रद्धा व भजनां मंडळ साईबाबा मंडळ स्थापन झाले. भक्तांचे त्यांचे ऐकिवात आले कि इथले फकीर बाबा होते ते "जय जय साईबाबा" आरती मराठीतून गात असत. अशा मंगलमय स्थानाची ओटल्याची माहिती मिळताच भक्त मंडळींनी त्या जागेचा जिर्णोद्धार करण्याचे ठरविले. इतकेच नव्हे तर जयपूरहून एकाने श्री साईबाबांची संगमरवरी मूर्ती आणली. आणि तिची स्थापना दि. ९ जुलै १९६७ साली केली आणि वेदोक्त पद्धतीने सकाळ सायंकाळ आरती पुजा, भजन इ. तिथे होऊ लागले.

ह्या छोट्या मंदीरासंबंधी अशी ख्याती विशेषतः होती की मंदीर मूर्ती स्थापना कामी सर्व धर्म जातीय लोक ब्राह्मण, क्षत्रीय, मराठा, वैश्य शिख, मुसलमान व हरिजन

कुणी श्रीमंत कुणी गरीब उत्साहाने उपस्थित राहून मदत करू लागले.

मंदिरात एक छोटा दवाखाना उघडला, त्यास मदत म्हणून निष्णात डॉक्टरांनी कन्सलटंट म्हणून सेवा दिली आहे.

गरीब विद्यार्थ्यांना, हुषार होनहार विज्ञान इच्छुक विद्यार्थ्यांस पुस्तक मदत दिली जाते. धार्मिक साहित्य व वैचारिक पुस्तकांचा संग्रह करून एक वाचनालय निर्माण करण्याची योजना आहे. मंदिराच्या मागील प्रांगणात 'संत निवास' असून तिथे स्नान गृह निर्माण केले आहे. तसेच श्री साईबाबा मंदिराचा साई प्रचार प्रसार म्हणून एक छोटे दुकान ठेवले आहे.

श्री साईसंस्थान मंदिरात वर्षभरात होणारे उत्सव श्री रामनवमी, श्री गुरू पौर्णिमा, विजया दशमी, साईबाबा पुण्यतिथी, व दत्त जयंति हे होत.

साईमंदिराचे लगतच द्वारकामाई धुनि 'अखंड धुनिमाय' भक्ताचे हाकेला रक्षणरूपी 'रक्षा' 'उदी' अनेक भाविकांचे मनोगत पूर्ण करते अशी आता प्रचिती लोकांस येऊ लागली आहे.

एका महान भक्त संताने आपल्या संकल्पाप्रमाणे श्री साईबाबांच्या चांदीच्या मोठ्या पादुका देव्हान्यासह मंदिरात दिल्या आहेत. केव्हढी अमूल्य विस्मरणीय सेवा? तसेच आता काही भक्त छत्र (चांदीचे), विजेचे दिवे, लोखंडी कपाट, घंटा, घड्याळ, पाट ताट पितांबर व श्रीसाईबाबांसाठी भरजरी वस्त्र मनोभावे अर्पण करीत असतात.

म्हटले वा लिहिले तर अतिशयोक्ति होणार नाही, की दर गुरूवारी सायंकाळी आरतीच्या नंतर हार, फुल, माला, प्रसाद अर्पण करण्यासाठी श्रद्धाळू भक्तांची दीर्घ ओळ रांग उभी राहाते व भक्त मनांत काय मागणे काय पुटपुटतात हे श्रीसाईबाबाच समजतात.

अशा त्या काळी व समयी, कुणालाही कल्पना नसावी किंवा एखाद्यास किंचित मात्र कल्पना असावी की ह्या पवित्र भूमीवर ह्या छोट्या साईमंदिराची एका भव्य मोठ्या वास्तूत साईबाबा मंदीर संस्थान (ट्रस्ट) ह्या रूपात परिवर्तन होईल. भाविक आपल्या परि तन, मन, धनाने येथे साईबाबांची सेवा, भजन, कीर्तन करू लागले.

गेल्या दहा वर्षांत भाविकांना श्रद्धा व सबुरी ह्या स्वरूपात बाबांच्या आशिर्वादाचे अनुभव प्रचिती येऊ लागली. ह्याच भक्तांनी श्री मंदीर सेवेसाठी साई मंदीर मोठे उभारण्यासाठी एक ट्रस्ट विश्वस्त मंडळ दिनांक मार्च २०, १९६८ रोजी निर्माण केले व कार्य कारिणी कार्य करू लागली. संस्थान ट्रस्ट संविधान, नियम तयार झाले.

उत्साही कार्यकारिणीने, भाविक भक्ताचे सहयोगाने, दान देणगी, मदत मागून त्याच वास्तूत सरकार मान्यतेने एक मोठे साईमंदिर घडवून आणले. आज छत्रीबाग मधील श्री साईबाबा मंदीर म्हणजे भाविकांच्या श्रद्धेचे प्रतिक म्हणून उभे आहे. त्याच उत्साहांत श्री साई कृपाशिर्वादाने त्याची इच्छा म्हणूनच दिनांक ३० एप्रील १९८० अक्षय तृतयेच्या शुभ मुहूर्तावर श्रीसाईबाबांची एका सहा फूट उंच दिव्य मूर्तीची पवित्र ओटल्यावर विधियुक्त प्राणपतिष्ठापना समारंभासह अपार जनसमुदायात केली गेली. श्री साईबाबा विराजमान व विश्वस्तमंडळ धन्य पावले. प्रथम लहान मूर्तीला अभिषेक पूजा आदिसाठी पुढल्यासमोर प्रतिस्थापित केली आहे.

आजच्या विश्वस्तांच्या नियमानुसार दैनंदिनी पद्धतीने कार्यक्रम म्हणजे:-

श्री साईबाबा मंदीर प्रातः ५ वाजता उघडले जाते सकाळी ७ ते ८ आन्हिक पूजा अभिषेक आरती व सायंकाळी ७-८ वा. आरती प्रवचन आदी होते. आजच्या तारखेला संस्थान स्टची व्यवस्था १५ व्यक्तींच्या विश्वस्त मंडळाचेपैकी १४ व्यक्ति कार्यरत आहेत. त्यांचो प्रत्येकाची भावना श्री साईबाबा,, व साई मंदीर, सेवा त विश्वस्त मंडळ एकमताने मंदीर कार्ये उत्सव व विचार आचरणात आणतात.

उठा उठा साईनाथा

उठा उठा साईनाथा दर्शन द्या सकळा
आता दर्शन द्या सकळा
ओवाळीते मी आरती साईनाथाला
मन आले रंगून मी। साई गुणं गाई
साई मनी कितू नाही। सर्व शिण जाई
उठा उठा साईनाथा दर्शन द्या सकळा
आता दर्शन द्या सकळा
ओवाळीते मी आरती साईनाथाला
दुःख दाटुनिया आले। मनी भार अंतरी
मी कसे विनवू। साई धाव तू लौकरी
उठा उठा साईनाथा दर्शन द्या सकळा
आता दर्शन द्या सकळा
ओवाळीते मी आरती साईनाथाला
संकटाशी झुंजायला साथ। दे मजला
साई साथ दे मजला
कृपा दृष्टी ठेवा। साई प्रार्थना तुजला
उठा उठा साई नाथा दर्शन द्या सकळा
आता दर्शन द्या सकळा

— कु. रोहिणी जाधव
मिल्का कॉटेज, लेबर चाळ,
समर्थ सोसायटी समोर, ठाणे

महाप्रभु श्री स्वामी समर्थ

सौ. मृणालिनी हरीशंद्र पुंडलिक

११, दत्तप्रसाद दत्त आळी

कल्याण

कलीयुगातील साक्षात परब्रम्ह । कर्म ज्ञान व भक्ति ह्यांचा संगम म्हणजेच स्वामीकृपा, शेगांवचे गजानन महाराज, शिरडीचे श्री साईबाबा व अक्कलकोटचे स्वामी म्हणजे साक्षात् विल्वदल.

स्वातंत्र्यपूर्व काळात ह्यांचे अवतार झाले असल्याकारणाने त्या ऐतिहासिक कालाचा बोध घेतल्यास समाजाची उन्नती व भक्ति ह्यांचीच त्याकाळी जरूर होती. संत व अवतारी पुरुष समाजाच्या कल्याणासाठीच भूतलावर अवतीर्ण होतात. संतांच्या शिकवणुकीमुळेच ते समाजाचे आधारस्तंभ आहेत. संतांचे अवतार ह्या परमेश्वराच्या विभूती आहेत. त्यांचे अवतार निरनिराळ्या ठिकाणी निरनिराळ्या रूपाने झाले असले तरी शेवटी तत्वे व सार एकच फक्त रूपे अनेक. अशाच महाज दत्त अवतारांपैकी योगीराज श्री स्वामीसमर्थ-जागृत दैवत ह्यांच्या उपदेशाची शिकवण. -

महाप्रभु श्री स्वामी समर्थ ह्यांचे त्यांच्यावरील निष्ठेने व भक्तिने अनेकांना साक्षात्कार, दृष्टांत होतात. सदेह प्रत्यक्ष दर्शन घडते श्री स्वामींच्या ठिकाणी सर्वच दैवते वास करत आहेत. त्यांना अनन्य भावाने शरण गेले की परमेश्वराचे ज्ञान होण्याच्या इच्छेने आल्यास लस त्याचे योग्यतेप्रमाणे कर्ममार्ग व भक्तिमार्ग प्रथम दाखवून मग ज्ञानमार्ग दाखवित. कर्तव्यकर्म करून नेहमी स्वामींची आठवण ठेवावी उगीच जप करीत बसावे. भजनपुजनात फार वेळ मोडावा अशी महाराजांची इच्छा नसे. वास्तविक पहाता या जगात उद्योगी मनुष्यच सुख पावतो. जगत नियंत्रणाची इच्छा श्रम करून सर्वांनी ह्या जगाची रहाटी कायम ठेवावी अशीच आहे. म्हणूनच गीता वगैरे वगैरे आपल्या धर्मतत्वांचे ग्रंथात स्वधर्म हा मोठा श्रेयस्कर मानला आहे व कर्तव्यतत्परता हेच देशोन्नतीचे बीज होय. 'कामात काम स्मर रामराणा' हे त्यांचे उपदेशांचे सार प्रत्येकाने अश्रंत श्रम करून आपला स्वधर्म राखावा व जगतनियंत्या प्रभूंची अंतकरणात भक्ति सदासर्वकाल जागृत ठेवावी या योगाने मनुष्य या लोकी सुख पाहून परलोकीही उत्तम गती पावतो. उगीच आपले दैन्य भाकू नये. प्रयत्नी परमेश्वरही साध्य होतो.

श्री स्वामींना पाषाण मूर्तींच्या भक्तिपेक्षा गुरुभक्ति श्रेष्ठ श्रेयस्कर वाटत असे.

कर्म, भक्ति व ज्ञानमार्गापैकी ज्ञान प्राप्त होणे फार दुर्लभ आहे ते प्राप्त करून घेण्यास दिर्घकाल व श्रम लागतात. मानवाचे पाठीमागे संसार लागलेला असल्याकारणाने मनुष्य जेरीस येतो. भक्तिज्ञानाबद्दल विचार करण्यास वेळ मिळत नाही. सबब तरणोपायाचा अति सुलभ मार्ग म्हणजे स्वामी- साई-भक्ति होय. दीन जनांचे पालन करण्या करताच त्यांचा अवतार होता.

श्री साईनाथांचा शरणार्थी - १०

लेखक: स्वामी साईशरणानंद

अनुवादक: वि.बा. खे

या सुमारास काकासाहेब दीक्षितांनी दिलेली नाभाजी भक्तमाळ मी माझ्या खोलीत वाचत असे. राधाकृष्णआईच्या ओळखी नंतर तिने सांगितल्यावरून तिच्याकडे वाचण्याची सुरुवात केली. एकदा वाचता वाचता कोण्या संताचा वृत्तांत ऐकून तिचा विरहाणि अश्रुरूपे प्रगट झाला. नंतर ती खूप मोठ्याने रडली. खोलीत रात्रीच्या अंधारात वीजेसारखे तेज चमकले व राधाकृष्णआई शांत होऊन निद्रावश झाली.

राधाकृष्णआईचे प्रिय पुस्तक होते निर्णयसागर मुद्रणालयाची तुकारामाची गाथा. ते एक रुपयास मिळत असे. कोणी काही सिद्धांत मांडल्यास तो सिद्धांत असलेला एखादा तुकारामाचा अंभंग ती वाचून व नंतर गाऊन दाखवे. एकटी असल्यास हे अंभंग पुष्कळच गाई. ती म्हणे, "मी पहिल्यांदा येथे आले तेव्हा संतपर अंभंग मी बावांमपोर गाई, ते त्यांना आवडत." अंभंग बहुतेक संतपर अंभंग, करुणापर अंभंग, स्थितिपर अंभंगांपैकी असत. जे अंभंग, ती गाऊन दाखवे किंवा ज्यांच्याकडे तिचे लक्ष वेधले होते त्यांवर माझ्याकडे असलेल्या तुकारामाच्या गाथेत तिने विशिष्ट खूण केली होती.

एकदा माझ्याकडे "नवनीत" हा मराठी काव्यसंग्रह पाहून तिने तो थोडे दिवस स्वतःकडे ठेवला व त्यातील कृष्णाचे वर्णन करणाऱ्या दहा बारा पंक्ति ज्यांच्यात 'अधी धरि पावा' हे शब्द आहेत * त्या पाठ करून ती वारंवार म्हणत असे. ते पुस्तक परत केले तेव्हा त्यात भगवद्गीतेतील, अठराव्या अध्यायातील, त्रिंशत्तिसाव्या श्लोकात * * सांगितलेल्या ब्राम्हणधर्मावर टीका असलेल्या जागी तिने खूण ठेवली होती. त्यावरून मी असे समजलो की त्यात वर्णिलेल्या ब्राम्हणाचे सद्गुण मी जीवनात आचरावे असा तिचा उद्देश होता.

एका रात्री वामनराव नार्वेकरांनी एकनाथी भागवत आणले होते ते हातात घेऊन "कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा..." या श्लोकावरिल लांब टीका राधाकृष्णआईने वाचून घेतली व म्हणाली की, भागवताचे सार या श्लोकात सामावले आहे, ते नीट ध्यानात ठेव. नंतर मी माझ्या खोलीत जाऊन तो श्लोक पुनः वाचला, समजण्याचा प्रयत्न केला,

* वामन पंडिताच्या वेणुसुधेंतील हे वेंचे असून श्रीकृष्ण वनांत वेणू वाजवीत असतां त्याचा अमृतसारखा गोड ध्वनि ऐकून सर्व प्राणी कसे मोहित झाले त्याचे वर्णन आहे. त्यातील पहिला वेंचा असा आहे.

अंगवक्र अधरीं धरि पांवा । गोपवेष हरि तोच जपावा ।

वामबाहु वरि गालहि डावा । तो ठसा स्वहृदयांत पडावा ॥२॥

* शमो दमस्तपः शौचे क्षान्तिरार्जवमेवच ।

ज्ञानं विज्ञानमास्तिक्यं ब्रह्मकर्म स्वभावजम् ॥

भगवद्गीता, अ. १८, श्लो. ४२

परंतु बरोबर समजले नाही. आता त्या टीकेचे स्पष्ट अर्थ सांगणारे भागवत मिळाले म्हणून ती अडचण दूर झाली आहे.

तुकारामाच्या गार्थेशिवाय जयदेवकृत गोपीगीत राधाकृष्णआईला अत्यंत आवडे. ती ते वारंवार गाई व म्हणे, "या गोपीगीताची खुबी अशी आहे की प्रत्येक रागात ते वाजवता येते. डॉ. पिल्ले खूप परिश्रम करून एका मस्त फकीराकडून सतार वाजविण्यास शिकले होते. सकाळ संध्याकाळ राधाकृष्ण आईपाशी बसून सतारीवर गोपीगीतेतील पदे सांगितल्याप्रमाणे वाजरत. पिल्लेबरोबर तिने समर्थ रामदासस्वामींचा दासबोध काही काळ वाचला. बहुधा पिल्ले असताना मी उपस्थित असल्यामुळे मला हे सर्व जाणण्याची संधी मिळाली.

तुलसीकृत रामायणाचा कणा वारकऱ्याने केलेला मराठी अनुवाद मी मुंबईत मागवला होता तो राधाकृष्णआईने वाचून त्याची प्रशंसा केली. मराठीत लिहिलेले गौरांगप्रभूचे जीवनचरित्र तिच्याकडे एकदा आले व ते वाचून त्या जीवनाच्या नशेत एक दोन दिवस ती राहिली.

त्या वेळी गुजराती प्रेसचे आठ आण्याला मिळणारे रामकृष्ण बोधामृत मी शिरडीत आणले होते. त्यात दोन तीन विभाग होते. प्रत्येक विभागाच्या शेवटी व पुढील विभाग सुरु होण्यापूर्वी श्री रामकृष्णांच्या शब्दात सुंदर प्रार्थना होती जिचा भावार्थ असा होता की, 'हे माताजी, मी माझ्या ब्राह्मणजातीच्या श्रेष्ठत्वाच्या अभिमानात गर्क न होता माझे वित्त तुझ्या चरणांकडे सदैव जडो. राधाकृष्णआईच्या सांगण्यावरून ती प्रार्थना तिला वाचून दाखविली. नंतर त्यातील दुसरे काही उतारे तिला वाचून दाखवत असताना बापुसाहेब जोग आले. ते म्हणाले, "पुस्तक असे धरून राधाकृष्णआई समोर वाचत राहिलास तर येथे काही शिकणार नाहीस; ती म्हणेल ते ऐकत जा." म्हणून मी वाचण्याचे बंद केले. या सुमारास Gospel of Shri Ramkrishna Part I मी वाचत असे व मला ते फार आवडे. आईने त्या पुस्तकाला 'स्पेलगो' (Spellgo) म्हणजे मायेचे बंध तोडणारे शास्त्र असे नाव ठेवले. या दरम्यान बाबा एकदा माझ्या स्वप्नात आले व तुकारामाची गाथा हातात घेऊन मला दाखविली, व ती उघडून म्हणाले, शंभर पान एकशेचार लंगच सकाळी एकशेचार पान पहाता 'दरवेस' नावाचे काव्य पाहिले ज्याचा पहिला शब्द अल्ला होता* प्रभु ठेवतो तसे राहावे. त्याच्यात संतोष मानावा, वरचा व खालचा, स्वर्गाचा व नरकाचा हे दोन्ही मार्ग सोडून सन्मागनि चालावे. 'फिकर की

* दरवेस' नावाचे तुकारामाचे काव्य खालील प्रमाणे आहे:

अल्ला करे सो होय बाबा करतारका सिरताज ।
गाऊ बछरे तिस चलावे यारी बाघो न सात ॥१॥
खाल मेरा साहेबका बाबा हुआ करतार ।
कांटे आधे चढे पीठ आपे हुवा असवार ॥२॥
जिकिर करो अल्लाकी बाबा सबल्यां अंदर भेस ।
कहे तुका जो नर बुझे सोहि भया दरवेस ॥३॥

तसेच 'अल्ला' या शब्दाने सुरू होणारे तुकारामाचे दुसरे काव्य "वैद्यगोळी" वरील परिच्छेदात दिलेल्या अर्थाचा खालील प्रमाणे आहे:

अल्ला देवे अल्ला दिलावे। अल्ला दारू अल्ला खिलावे।
अल्लाविगर नहीं कोय। अल्ला करे सोहि होय ॥१॥
मर्द होये वो खडा फीर। नामर्दकू नहीं धीर।
आपने दिलकू करना सुखी। तीन दामकी क्या सुमासी ॥२॥
सब रसोंका किया मार। भजनगोली एकहि सार।
इमान तो सबहीं सखा। थोडी तो भी लेकर ज्या ॥३॥
जिन्हो पास नीत सोय। वोहि बसकरी तिरावे।
सांतो पांचो मार चलावे। उतार सो पीछे खावे ॥४॥
सब ज्वानी निकल जावे। पीछे गधडा मट्टी खावे।
गांवढाळ सों क्या लेवे। हगवनी भरी नहीं घोवे ॥५॥
मेरी दारू जिन्हे खाया। दिदार दरगा सो ही पाया।
तल्हे मुंढी घाल जावे। विगारी सोवे क्या लेवे ॥६॥
बजारका बुझे भाव। वोहि पुसता आवे टाव।
फुकट बाटु कहे तुका। लेवे सोहि लेवे सखा ॥७॥

फाकी करे उसका नाम फकीर'असा भावार्थ आहे. मला स्वप्नातून जाग येणाऱ्या पानांविषयी साशंक झाल्यामुळे तुकारामाचे अल्लाचे काव्य तर वाचे, परंतु अगोदरची दोन पाने व नंतरची दोन पाने विराण्या इत्यादीही वाचत असे.

या काळी मी ज्ञानेश्वरीमधील सहाव्या अध्यायात सांगितल्याप्रमाणे सिद्धासन घालून ध्यानाला बसत असे. एके दिवशी राधाकृष्ण आईने दुसरे आसन दाखविले. ते पद्मासन नसून स्वस्तिकासन किंवा सहजासन हे होते. हे आसन दाखवून, राधाकृष्ण आई म्हणाली, 'असं ऐटीत बसावं'. एकदोन दिवसानंतर मी रात्री बाबांजवळ बसलो होतो तेव्हा बाबासुद्धा ते आसन घालून बसले. मी बाबांकडे जाताच नित्याची उजवा पाय उभा राखून, डाव्याने अर्धी मांडी घालण्याची बैठक मोडून सहजासन घालून ते दोन चार मिनिट तसेच बसले. बाबांनी व राधाकृष्णआईने दोघांनी एकच आसन दाखविल्याने त्यानंतर त्याच आसनात मी ध्यानाला बसण्याचे ठरविले.

बोलता बोलता एकदा राधाकृष्णआईने ध्यान करण्याची रीत सांगितली ती अशी. बाहेरच्या ब्रह्म जगतापासून सुरू करून, बाह्यात ईश्वराची भावना करता करता तोच ईश्वर आपल्या अंतरात अंतःकरणात आहे अशी भावना करावी, किंवा भगवद्गीता अध्याय १८, श्लोक ६१ मध्ये वर्णिलेल्या 'ईश्वरः सर्वभूतानां हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति', अंतर्त्यामी ईश्वराची आतून भावना करता करता सर्वत्र तोच आहे, अशी भावना करून लीन होऊन जावे. कोणत्याही रीतीने ग्रहण करून ईश्वरात लीन होऊन जगाला तसेच स्वतःला विसरून जावे. कच्चा पेरू मला देऊन 'घे, हा फार गोड आहे,' असे बोलून बाबांनी ज्या प्रकारचे ध्यान करण्यास सांगितले त्याचे वर्णन परमानंदभारती यांचे 'Light on Life' या पुस्तकात आहे. त्याचे व राधाकृष्ण आईच्या वचनाचा मिलाफ करून मी ध्यान करण्याचे ठेवले.

या सुमारास बाबा मला स्वप्नात दिसले व म्हणाले, “चहा बंद कर, कॉफी पण पिऊ नये” म्हणून मी चहा पिण्याचे थांबविले.

राधाकृष्ण आईजवळ राधाकृष्णची एक पाय वाकडा वाकवलेली पितळेची मूर्ति नेहमी असे व क्वचितच तिला विभक्त होऊ देई. जेवताना प्रत्येक घास मूर्तिच्या तोंडाजवळ धरून, प्रासादिक करूनच ती घेई. हे पाहून मला वाटले की आपल्याला सुद्धा अशी एखादी मूर्ति मिळाली तर चांगले होईल. बरेच दिवस हा विचार मनात घोळत राहिला, परंतु माझ्या नियमानुसार मी कधीही त्याची वाच्यता केली नाही, राधाकृष्णआई मनोगत वस्तु जाणणारी असल्यामुळे ही माझी भावना ती ओळखत होतीच. एक दिवस स्वतःहून ती मला म्हणाली, “तुला या मूर्तीची जरूर नाही. तुला बाबांनी स्वतःचा फोटो दिला आहे ना?”

राधाकृष्णआईकडे सुद्धा बहुधा मी मौनच पाळी. तिला स्वतःला पण दुसऱ्याने काही बोललेले आवडत नसे, व जर कोणी काही धार्मिक विषयावर स्वतःचे मंतव्यज्ञान दाखविले तर त्याला फजीत करून बोलणे बंद पाडी. म्हणून माझ्या मनातील विचार तिच्यासमोर मी बोलतच नसे. बाबांना ही गोष्ट पसंत पडली नाही. ते मला एकदा म्हणाले, “अरे तुला तेथे पाठविलं, तरी तेथेही तू काही बोलतच नाहीस. ही काय तऱ्हा!” परंतु माझा स्वभाव व राधाकृष्णआईची रीतभात हे दोन्ही पाहून मी तेथे मौनच पाळत असे.

तुझाच रे झालो

शिरडीस येऊनी सुखावलो मी
साई रे तुझाच मी झालो
केवळ तुझाच रे झालो ॥१॥
समाधीच्या पायरीशी
पळभर येता पावन करीशी
पदस्पर्शानि तो उद्धरतो
जो क्षणभर तुझाच रे होतो ॥२॥
ही द्वारका मायमाऊली
वात्सल्याची कृपासाऊली
तव मायेची पाखर करीता
धीर हृदयी वाढतो ॥३॥
या इथे निबतळाशी
तपोभूमी जी सिद्धीदात्री
गुरुभक्तीने उद जाळीता
साईमय जाहलो ॥४॥

— श्री. राजेश र. परळकर

३६ जी, परळकर हाऊस, परळ व्हिलेज मुंबई - १२

साई कृपा-माझा मुलगा

सौ. रा.नं सावंत
१५३१, सदाशिव पेठ
टिळक रोड, पुणे ३०

परमेश्वरी लीला अगाध आहे. श्रद्धा आणि सबुरीचा मंत्र साईनी दिला आणि ज्यांनी तो पाळला त्यांना हवं ते मिळालं आहे. असा साईभक्तांचा अनुभव आहे. साईनी या ना त्या रूपात आपल्या भक्तांच्या इच्छा पूर्ण केल्या आहेत.

आमच्या घरात प्रारंभापासून साईभक्ती अत्यंत श्रद्धेने लीनतेने करणारे माझे मिस्टर. त्यांच्यामुळेच हळूहळू मी साईबाबांची पूजा करू लागले, आणि त्यांच्यावर श्रद्धा बसायलाही अनेक अनुभव आले. कुठल्याही प्रसंगी साईबाबांचे नाव घेवून ती गोष्ट करायची असे आमचे ठरलेले आहे. ही झाली आनंदची गोष्ट! कुठल्याही संकटप्रसंगी किंवा एखाद्या कूटप्रसंगी साईचाच धावा करायचा असा संकेतच ठरलेला आहे. साईने आम्हाला अनेक संकटातून मुक्त केलेले आहे तसेच अनेक प्रश्नांतून योग्य मार्ग दाखवला आहे.

आम्हाला दोन मुली आहेत. दोनच मुली बस या मताची मी- तर माझ्या मिस्टराना मुलगा हवा होता. हो ना करता-करता धाकट्या मुलीला ५ वर्षे होवून गेली. शेवटी एकदा काय तो निर्णय घ्यावा म्हणून मिस्टराना विचारलं ते आपल्या मताशी ठाम होते. अर्थातच आणखी वर्षे घालवण्यात अर्थ नव्हता. साईबाबांवर सगळा भार टाकून एकदाचा निर्णय पक्का केला. तरीही दिवस राहिल्यानंतर मनात शंकेची पाल चुकचुकत होती. साईवर विश्वास, श्रद्धा, सगळा भार टाकून हे दुबळ मन मात्र खंतावलेलच होतं. काय होणार म्हणून!

दर गुरुवारी मी उपास करते- तेव्हा साईचरीत्राचा एकेक अध्याय मी वाचत होते. साईलीलाचा अंक वाचताना कुणाकुणाचे अनुभव मनाला दिलासा देत होते. विचार करून प्रकृती मात्र खालावत होती. स्वप्न पडायची. मध्येच रात्री जाग यायची. साईबाबांचा धावा चालू असायचा-केव्हाही-मग झोप लागायची. पुन्हा जाग यायची. असे करता करता ८ महिने उलटले. मी म्हणायचे साईबाबा मला स्वप्नात येऊन सांगा "तुला मुलगा होईल म्हणून."

एके दिवशी स्वप्न पडले-मी अेका घनदाट जंगलातून जातेय. रात्रीची वेळ. मनातून खूप घाबरलेली- घर गाठायच्यासाठी धावतेय -रस्ता संपत नाही. भितीने बेशुद्ध होवून पडले-तेवढ्यात पाठीवरून फक्त दोन हळूवार हातांचा दिलासा देणारा स्पर्श होतोय-तेवढ्यात मी शुद्धीवर आले- माझे घर आले होते. आई समोर उभी होती. माझे हे जंगलातून फिरणे म्हणजे भरकटलेली मनःस्थिती व तो हातांचा सुखद स्पर्श हा साईबाबांचा दिलासा, धीर होता.

दिवस संपता संपत नव्हते. ९ वा महिना सुरु झाल्यावर काळजीत भरच पडली, रोज वाटायचं आज हॉस्पिटलमध्ये जावं लागेल. असे ८-१० दिवस गेले. पुन्हा स्वप्न पडले. एक म्हातारेसे गृहस्थ स्वप्नात आले. म्हणाले 'मुली काही काळजी करू नकोस. दोन दिवसांनी तुझी डिलीव्हरी होईल. नेहमीसारखीच स्वप्न पडताहेत म्हणून दुर्लक्ष केले. कारण अजून १५-२० दिवस होते. मला आणखी एक नेहमी वाटायचे आपल्यावर रात्रीची वेळ येवू नये दवाखान्यात जायची.

खरोखरच दोन दिवसांनी माझ्या दुपारीचं पोटात दुखायला लागले. दवाखान्यात गेले. तिथे प्रथम जी खोली दिली तिथे साईचाच फोटो होता. त्यामुळे तर मनाला खूपच दिलासा मिळाला. साईचे नांव घेत राहिले, आणि खरोखरच साईच्या कृपेने आम्हाला मुलगा झाला. हा आनंद सगळी दुःखे, वेदना विसरवणारा होता. मुलगा झाल्याचा आनंद आणि साईने आमची इच्छा पूर्ण केल्याचा आनंद! अवर्णनीय!!

साईनाथा तुझी कृपादृष्टी सदैव सदैव राहो!

तुझ्यापुढे आम्ही नतमस्तक आहोत!!

साईध्यास

संकट समयी धावून येशी ... ये बाबा साई,
निशि-दिन आम्हा ध्यास तुझा साई ॥

सगुण - निर्गुण असे आमुची भक्ती
तुझिया चरणी ना कशाची धास्ती ...

डोंगर दुःखाशी जगडण्यासाठी ... दे शक्ती साई,
निशि-दिन आम्हा ध्यास तुझा साई ॥

आम्ही अजाण लेकरे असतो सदापीडीत
भक्तीचे अंकुर साई उगवू दे अंतरात

अनंत रूपे अवतार साई ... ये बाबा साई,
निशि-दिन आम्हा ध्यास तुझा साई ॥

मानवतेची मानव सेवा हीच भक्ती खरी
अमुच्या ठायी सदा असुदे श्रद्धा आणि सबुरी

एक ध्यास साई ... एक रूप साई ... ये बाबा साई,
निशि-दिन आम्हा ध्यास तुझा साई ॥

— श्री. अशोक लोटणकर
बी. आय. टी. चाळ नं. ६/१०६
चंदनवाडी, काळबादेवी, मुं. २

— कर्मयोगाचा महिमा —

ॲड. कृष्णराव काशिनाथ थिडे
एम्.ए. एल.एल.एम. बीएस्सी.बीएड.
६९६, डेक्कन जि. पुणे—४

कर्मयोगाची महती अखिल विश्वाला जर कोणी प्रभावीपणे माहित करून दिली असेल तर ती भगवान श्रीकृष्णांनी भगवद्गीतेत "प्राण्या तू फक्त कर्म करित रहा, व केलेले कर्म ईश्वरार्पण कर, फलाची आशा धरू नकोस," अशा असंदिग्ध शब्दात कर्मयोगाचा अपार महिमा वर्णिला आहे. भौतिक जगात मानव खूप मोठमोठी सुखस्वप्ने उराशी बाळगतो व तो सुखस्वप्ने प्रत्यक्षात उतरविण्यासाठी भल्याबुन्या मार्गाचा अवलंब करतो व वार्डेट मार्ग अवलंबिल्याने त्या मानवाची प्रगती होण्याऐवजी अधोगतीच होते. आज जगात खरे तर विश्वबंधूत्वाची गरज आहे परंतु या पृथ्वीतील आर्थिक दृष्ट्या समृद्ध असलेली बलाढ्य राष्ट्रे शस्त्रास्त्र स्पर्धेच्या मार्गात असून जगाला व अखिल मानव जातीला विनाशाच्या खाईत लोटायला सिद्ध झाली आहेत.

प्रत्येक कार्य प्रत्येक व्यक्ती आपआपल्या पूर्वसंस्काराने बद्ध असल्यामुळे ते याही जन्मात करते. कोणतेही काम करण्यासाठी पात्रता व अधिकाराचा ठेवा त्या व्यक्तीजवळ असावा लागतो. जसे की वकीलाला शेतात काम करता येणार नाही व कृषिराजाला कोर्टात वकीली करता येणार नाही, आध्यात्मिक साधना करण्यासाठीही ठराविक क्षमता अंगी असावी लागते किंवा ठराविक क्षमता अंगी येण्यासाठी प्रयत्न करावे लागतात. आध्यात्मिक विकासासाठी अंगी वैराग्य यावे लागते." परोत्पज्य सर्वं ब्रजति इति परिब्रट "याचा अर्थ स्त्री, संतती, संपत्ति या सर्व वासनांचा मनापासून त्याग करतो तोच सन्यासी होय. गृहस्थाश्रमी व्यक्तीला सुद्धा परमेश्वराचे नामस्मरण, चिंतन, भजन, करण्यास स्थल, कालाची अथवा शुचिर्भूततेची कोणतीही गरज नसते. शिर्डीचे महान संत दत्तावतार श्री. साईबाबा यांनी कर्मयोगाचा एक महान आदर्श अखिल मानवजातीपुढे ठेवला आहे. श्रीसाईबाबांनी कर्तृत्वाला जीवनात फार महत्वाचे स्थान दिले आहे. श्रीसाईबाबांनी आपल्या सद्भक्तांना "श्रद्धा" व "सबुरी" या दोन शब्दाची सतत स्मृति ठेवायला सांगितली आहे. केलेल्या कोणत्याही कर्माचे फळ ताबडतोब मिळेलच असे नाही. तर त्यासाठी वाट पाहिली पाहीजे तरच आपले इच्छित साध्य होईल. परमेश्वर आपल्याला इच्छित कार्यात निश्चित मदत करत आहे अशी अढळ श्रद्धा आपल्या आराध्य दैवतावर असण्याची नितांत आवश्यकता आहे.

स्ववर्णसम धर्मेण तपसा हरितोषणात् ।

साधनं प्रभवेत पुंसां वैराग्यादी चतुष्टयम् ॥

वरील संस्कृत

वर्णाश्रम धर्म

किंवा हरीभक्त

य

उ

३

३

श्रीमद्भगवद्गीता

केलेले आहे.

योगाचे आचरण

आत्मज्ञानाने

व त्याचे स्वतः

कर्मयोग्याने

भगवद्गीतेच्या

नि

उ

प्रत्येक व्यक्ती

फलाची अपेक्षा

याचा विचार

समजून घ्यावा

हातून घडून

मी कर्ताही

नाही. अशा

कर्माचाच स

घरून एखादे

कारणीभूत

सारांश

आज्ञेनुसार

कर्मयोग होय

क
आपल
योग
वेळ
पूजा,
ते स
असते
अनाच
म्ह
साईचि
त्याचा
ते क
त्यांची
होऊ
करा.
आहे.
प्रपंच
सेवक
३
जो
त्याल
बाळें
की
दाखव
क
असत
वृद्ध
त्याचे
मुलांम

कत्तल केली. व त्यांच्या त्या लहान नातवाला मारण्यासाठी ते लोक शेजारी धावले— पण त्या घरातल्या एका वृद्ध मुसलमानाच्या आत्म्यातला अल्ला जागा झाला. त्याने त्या मुलाला आपल्या पोटाशी धरून हा माझा नातू आहे. असे सांगताच ते लोक निघून गेले— काही दिवसांनी दंगल निवळल्यावर त्या वृद्ध मुसलमानाने त्या मुलाला त्याच्या आई, वडिलांकडे ते ज्या गावात रहात होते. तेथे घेऊन तो आला. परंतु घरचा पत्ता माहीत नसल्याने शोध करून पोहोचवावे. ह्या विचारात तो चालला असता, समोरून एका लॉरीची टक्कर लागून त्यात त्या छोट्या मुलाच्या डोक्याला जबरदस्त मार बसला.

जवळच रस्त्याच्या बाजूला एक डॉक्टरचा दवाखाना दिसल्याने तो धावतच त्या मुलाला घेऊन तेथे गेला, व डॉक्टराचे पाय धरून त्या मुलाला वाचविण्याची भीक मागितली. तो डॉक्टर हिंदू होता. त्या मुसलमानाला पाहाताच त्याला चिढ आली. की लाहोर प्रांतात त्याचाही ह्याच वयाचा एकुलता एक छोटा मुलगा ह्या मुसलमानांनी मारला. त्याचे स्वार्थी मन पेटले, व ह्या मुलावर दया करू नको असे सांगू लागले. पण निस्वार्थी आत्माराम सांगत होता. 'डॉक्टर' तू तुझे कर्तव्य कर. तुझ्या मुलाचा सूड ह्या मुलावर घेऊ नकोस. वैरवृत्तीचा त्याग कर. एक निष्पाप जीवावर दया कर. त्याचा जीव वाचविण्याचा प्रयत्न कर. अशा दोलायमान विचाराच्या अवस्थेत होता. पण त्या मुलाची जखम जबरदस्त असल्याने त्यावर ऑपरेशन हा एकच उपाय असल्यामुळे त्याने मनाच्या द्वंद्व स्थितीत ऑपरेशन सुरू केले. देहरूपी स्वार्थीजीव व आत्मारूपी शिव ह्यांच्या संघर्षात शिवाचा जय झाला. व ऑपरेशन यशस्वीरीत्या पूर्ण झाले. डॉक्टर बाहेर आले. त्या मुसलमान बांधवाने डोक्यात आनंदाचे अश्रू आणून डॉक्टरांचे आभार मानले. त्या मुलाची कहाणी सांगून संपूर्ण नाव सांगताच डॉक्टर पळत आत गेले, व मुलाचा चेहरा निरखून पाहिला. तो काय आश्चर्य! तो त्याच्या काळजाचा तुकडा होता. तो मुलगा त्याच्या स्वतःचाच होता. डॉक्टराने बाहेर येऊन आनंदाच्या भरात कृतज्ञतेने त्या वृद्ध मुसलमान बांधवाला कडकडून मिठी मारली. राम व रहीम एक झाले. अशा रीतीने आत्मरूपी परमेश्वराची त्यागी निस्वार्थी कर्मयोगी शिकवण आचरणात आणल्यास तो आनंद व सुखाचे भरभरून माप आपल्या पदरात टाकतो.

श्रीमती कमलाबाई दिक्षितांचे निधन

साई भक्त परायण श्री. काकासाहेब दिक्षितांच्या वयोवृद्ध सूनबाई कमलाबाई रामकृष्ण दिक्षित यांचे विलेपारले मुक्कामी दुःखद निधन झाले. त्यांचे पती श्री. रामकृष्ण यांना श्रीसाईबाबा बाबू या नावाने हाक मारीत असत. त्यांच्या मुंजीला श्रीसाईनाथ आपण स्वतः हजर राहू असे म्हणाले होते. कै. कमलाबाई या प्रखर साईभक्त होत्या.

श्री दिक्षित कुटुंबियावर कोसळलेल्या आघात प्रसंगी सर्व साईभक्त व श्रीसाईबाबा संस्थान त्यांच्या दुःखात सहभागी आहे.

छोट्या भक्तांसाठी

—= योगीराज अरविन्द =—

श्री सत्यवान गायकवाड

३१९ नवी खडकी येरवडा

पुणे - ४११००६

नाही संतपण मिळत हे हाटी ।

हिडता रानी-वनी ॥१॥

न ये मोल देता धनाचिया राशि ।

नाही ते आकाशी पाताळी तें ॥२॥

तुका म्हणे जिवाचिये साठी

नाही तरी गोष्टी बोलू नये ॥३॥

संतपणाचा अधिकार बाजारात मिळत नाही. किंवा रानी-वनी गिरिकपाटात हिडण्यानेही मिळत नाही. द्रव्याच्या राशीच्या-राशी जरी किंमत दिली तरी ते संतपण मिळत नाही. व ते आकाशात अगर पाताळात कोठेही मिळत नाही. तुकाराम महाराज म्हणतात. हरीला आपला जीव अर्पण करण्यात ते संतपण मिळत असते. अशी जर स्थिती असेल तर संतपणाची गोष्ट बोलू नये.

श्री अरविंद यांचा जन्म व स्वाध्याय काळ—

श्री अरविंद यांचा जन्म कलकत्ता शहरी ता. १५ ऑगस्ट १८७२ रोजी झाला. त्यांचे वडील कृष्णधन घोष हे त्या काळातील एक लोकप्रिय व नामांकित डॉक्टर होते. वयाच्या सातव्या वर्षी १८७९ साली श्री अरविंद यांस त्यांच्या दोन वडील बंधूसह इंग्लंडमध्ये अभ्यासासाठी पाठविण्यात आले.

यथाक्रम केंब्रिज किंग्ज कॉलेजमध्ये दोन वर्षे अभ्यास करून ते हिंदी सिव्हील सर्विसच्या परिक्षेस बसले. त्या परिक्षेत ते मानसन्मानासह पास झाले. परंतु त्यांना आय.सी.एस. चा मुळीच मोह वाटत नव्हता. घोड्यावर बसण्याची परीक्षा शिल्लक राहिली होती. त्या परिक्षेच्या वेळी हजर न राहून त्या जंजाळातून आपली सुटका करून घेतली होती. त्या काळात त्यांनी केवळ इंग्रजी भाषेवरच नव्हे तर फ्रेंच, ग्रीक, लॅटीन, जर्मन व इटालियन भाषांवरही उत्तम प्रकारचे प्रभुत्व संपादन केले होते. बडोद्याचे महाराज श्रीमंत सयाजीराव गायकवाड हे त्यावेळी लंडनमध्ये होते. श्री अरविंद त्यांना भेटले व बडोदे सरकारची नोकरी पत्करून ते फेब्रुवारी १८९३ मध्ये मायदेशी परतले.

श्री अरविंद मायदेशात परतल्यावर बडोदा कॉलेजात प्रथम इंग्रजीचे अध्यापक या नात्याने व शेवटी त्या कॉलेजचे उपप्राचार्य या नात्याने त्यांची नेमणूक झाली. हा बडोद्यातील तेरा वर्षांचा काळ म्हणजे पूर्व तयारीचा होता. तेथे त्यांनी आपली मातृभाषा बंगाली, तसेच संस्कृत व इतर देशी भाषांचा अभ्यास करून त्या त्या भाषातील

वाङ्मयाचे परिशीलन केले. या स्वाध्याय कालात त्यांनी हिंदी राजकारणाचाही अभ्यास केला. त्यांनी "इंदुप्रकाश" या नावाचे इंग्रजी-मराठी दैनिक सुरू करून देशस्थितीवर काही लेख लिहिले. या काळात त्यांच्याकडून बरेचसे काव्य लेखनही घडले.

बाहेरच्या जगाला श्री अरविंद हे प्राध्यापक किंवा कवी या नात्याने माहित होते तर ते एक विद्यार्थी या नात्याने स्वाध्यायात गढून गेले होते. बडोदे येथे असता ज्या हुद्यावर ते काम करीत होते त्या हुद्यावरून जाहीर रीतीने चळवळीत भाग घेता येत नव्हता. या काळातील त्यांच्या मनःस्थितीची साधारण कल्पना त्यांनी आपली पत्नी श्रीमती मृणालिनी जो हिला लिहिलेल्या तीन पत्रावरून करता येते. ती पत्रे माणिकतोळा बाँब कटाच्या खटल्यात सरकार तर्फे पुराव्यादाखल सादर करण्यात आली होती, व त्यामुळेच श्री अरविंदांचे त्या काळातील मनोगत समजणे शक्य झाले आहे.

म्हणता म्हणता १९०५ साली बंगालमध्ये फाळणी विरुद्ध चळवळ सुरू झाली. राजकीय चळवळीत पदार्पण करण्याची हीच योग्य संधि आहे. हे जाणून १९०६ साली बडोदे सोडून श्री अरविंद हे नवीनच स्थापन झालेल्या बंगाल नॅशनल कॉलेजचे प्राचार्य या नात्याने कलकत्त्यास निघून गेले.

वंदेमातरम्

श्री अरविंदांच्या हिंदी राजकारणांशी १९०२ ते १९१० पर्यंत म्हणजे सुमारे आठ वर्षे संबंध होता असे म्हणता येईल. ही पहिली चार वर्षे ते पडद्याआड वावरत होते. या काळात हिंदी राष्ट्रीय सभेची सूत्रे नेमस्त पक्षाच्या हाती होती. चढाईच्या धोरणास बंगाल फाळणीविरुद्ध सुरू झालेल्या लढ्याने प्रारंभ झाला.

श्री अरविंद बंगाल मध्ये येताच राष्ट्रीय पक्षाची जमवाजमव करून त्या पक्षाने आपल्यापुढे निश्चित स्वरूपाचा कार्यक्रम ठेवला होता. लो. टिळक हे या पक्षाचे नेते होते. या पक्षाने नेमस्त पक्षावर जोरदार हल्ला केला आणि त्यांचे सामर्थ्य खिळखिळे करून अवघ्या दोन वर्षात हिंदी राजकारणाचे स्वरूप पार बदलून टाकले. "वंदेमातरम्" हे या राष्ट्रीय पक्षाचे मुखपत्र होते व श्री अरविंद यांचे त्या पत्रावर संपादक म्हणून नाव नसले तरी या पत्राचे सूत्रचालक तेच होते.

प्रत्यक्ष कार्यास प्रारंभ

१९०७ साली श्री अरविंदांवर राजद्रोहाच्या आरोपावरून सरकारकडून खटला भरण्यात आला. परंतु आरोप सिद्ध न झाल्यामुळे त्यांना सोडून देणे सरकारला भाग पडले. श्री अरविंद तुरुंगात होते तरी वंदेमातरम् पत्र बंद पडेपर्यंत त्यांच्या धोरणांनुसार चालू होते. स्वावलंबन, असहकार, कोर्टकचेऱ्यावरील बहिष्कार, स्वदेशी, राष्ट्रीय शिक्षण वगैरे राष्ट्रीय पक्षांच्या तत्वांचा प्रचार व पुरस्कार या पत्राने अत्यंत परिणामकारक रीतीने केला.

श्री अरविंद यांना तुरुंगातून सोडल्या नंतर त्यांच्या बरोबरीने कार्य करणाऱ्या पुढाऱ्यांस सरकारने तुरुंगात टाकल्यामुळे श्री अरविंद यांस बंगालमधील राष्ट्रीय पक्षाचे एक पुढारी या नात्याने पुढे येणे भाग पडले. तेवढ्यात डिसें. १९०७ मध्ये ते सुरतेस गेले, व

तेथे भरलेल्या राष्ट्रीय पक्षाच्या परिपदेचे अध्यक्षस्थान त्यांनाच स्विकारावे लागले.

मृत येथून श्री अरविंद वडोदे येथे गेले. तेथे त्यांच्या जुन्या मित्रांनी व विद्यार्थ्यांनी त्यांचे स्वागत धूमधडाक्याने केले. बडोद्यास त्यांनी दिलेल्या या भेटीचा मुद्दाम उल्लेख करावासा वाटतो. कारण या भेटीत त्यांची व योगी विष्णु भास्कर लेले यांची भेट झाली. वडोदे येथे असता १९०४ सालापासून श्री. अरविंदांनी आसने व प्राणायाम यांच्या सहाय्याने साधना सुरू केली होती. श्री लेले यांनी त्यांना साधनेची पुढील पायरी अर्थात मन एकाग्र कसे करावे व मनातील विचार काढून टाकून मन निर्लेप कसे करावे याचा मार्ग दाखवून दिला.

आता श्री अरविंदांचे संशयनिरसन झालेले होते. १९०८ सालच्या आरंभी आपल्या पत्रांत लिहिलेल्या एका पत्रात ते म्हणतात "मी आता सर्वस्वी भगवंतांच्या हाती सोपविला गेलो आहे. तो जिकडे मला घेऊन जाईल तिकडे जावे लागेल"

क्रांतिकारक योगी

मुनेद्वन निघाल्यानंतर वडोदे मुंबई पुणे वगैरे ठिकाणी जाऊन श्री अरविंद हे क्रांतिकार्यास परत आले व पुनश्च आपल्या उद्योगास लागले. त्यांची वृत्ती, आता योगमय झाली होती. मे १९०८ मध्ये माणिकतोळा बाँब कटाशी संबंध असल्याच्या आरोपावरून त्यांना अटक करण्यात आली. त्यांचे बंधू बारिंद्रकुमार यांच्या नेतृत्वाखाली क्रांतिकारकांचे एक मंडळ स्थापन झाले होते. त्या अत्याचारी मंडळींशीही श्री अरविंद यांचा संबंध असावा अशा संशयाने त्यांच्यावर अलीपूर येथील कोर्टात खटला सुरू झाला. त्यांना तुरुंगात एकांतवासात ठेवण्यात आले होते. तेथे त्यांनी आपली साधना चालू ठेवली होती. कारागृहात काय किंवा कारागृहाबाहेर काय त्यांना सारी चराचर सृष्टी ईश्वरमय वाटू लागली होती. सुमारे एक वर्षभर खटल्याचे काम चालून शेवटी त्यांच्याविरुद्ध विचमनीय असा पुरावा पुढे न आल्यामुळे या खटल्यांतही त्यांची निर्दोषी म्हणून सुटका झाली.

१९०९ मध्ये श्री अरविंद कारागृहातून बाहेर आले तेव्हा राष्ट्रीय पक्ष मोडकळीस आला होता. त्यांचे मन कळवळले अशा परिस्थितीमध्ये त्यांनी आपल्या पक्षाचे निशाण वर्षभर फडकावले.

कारागृहातील योगसाधना व साक्षात्कार

श्री अरविंद यांच्या ठायी आत्यंतिक ध्येयवाद व अध्यात्मवाद वास करित होता; आणि त्यामुळेच धकाधकीच्या जीवनक्रमांस रामराम ठोकून त्यांनी संपूर्ण एकांतवासाचा जीवनक्रम स्वीकारला असावा, असे पुष्कळांस वाटत असावे हे तत्व स्वाभाविकच आहे. त्यांच्या दृष्टीने हा स्वीकृत जीवनक्रम प्रशंसनीय व ठीक असेल, परंतु जगाला त्यापासून कायदा काय? मोक्ष मिळावा म्हणून सर्वांची धडपड चालू असते; परंतु या जगात राहून तो कसा मिळावा? आणि म्हणूनच पुरातन काळापासून मोक्षासाठी धडपडणाऱ्यांनी जगाकडे पाठ फिरवली आहे. ऐहिक दुःखापासून त्यांनी मुक्तता मिळवली आहे. पण मानवजात सुखदुःखाच्या फेऱ्यात सापडून असहाय्य स्थितीत एकसारखे गोते खात आहेच की नाही? श्री अरविंदासारख्या विमल व चारित्र्यसंपन्न व्यक्तीने आध्यात्मिक

मोक्ष मिळविला तरी दुःखाने गांजलेल्या व पोळलेल्या मानवजातीला त्याचे काय? तत्वज्ञान हे काही पोटाच्या भाकरीची सोय करू शकत नाही; किंवा तत्वज्ञान एकाद्याची दाढ दुःखी बंद करत नाही आणि काव्य म्हणजे तरी काय? रंगीबेरंगी स्वप्ने रंगवण्या पलीकडे तरी काय आहे. या दोन्ही गोष्टींचे मानवाने विचारांची सांगड घातल्यास त्याला मृत्यूच्या क्षणार्धापर्यंत त्या कळणार नाही. की तत्वज्ञान म्हणजे काय, काव्य म्हणजे काय त्या करिता योगसाधना करणे हेच उचित आहे म्हणजे स्वतःस तत्वज्ञान, काव्य, योगसाधना यांचे जीवनात काय महत्व आहे. हे कळल्यावाचून राहणार नाही. श्री अरविंदांच्या ठायी तत्वज्ञान, काव्य आणि योग साधना पुरेपूर उतरली होती. श्री. अरविंदांनी जगाच्या अस्तित्वाशी पुरेपूर पाठ फिरविली होती, आणि सर्वस्वी सत्त्वाशी समरस होऊन योगसाधना पत्करली होती. म्हणूनच त्यांना परमेश्वराचा ज्वलंत साक्षात्कार घडला.

अलीपूर-बाँब प्रकरणाशी संबंध असल्याच्या आरोपावरून श्री अरविंद यांना अटक करण्यात येऊन त्यांना एक वर्षभर अटकेत ठेवण्यात आले होते. शेवटी शेवटी निर्दोषी म्हणून त्यांची सुटका करण्यात आली होती. भावी कार्याच्या दृष्टीने हा एक वर्षाचा अनुभव कारागृहवास महत्त्वाचा होता. त्यामुळे त्यांच्या जीवनात अभूतपूर्व धारे पालट घडून आला. या कारागृहवासातील अनुभव श्री अरविंद यांनी "कारागृहवासातील कहाणी" या बंगाली पुस्तकात नमूद केले असून त्यातील काही भागांचे थोडक्यात भाषांतर पुढे देण्यात येत आहे.

"कारागृहांतील पहिले कित्येक दिवस मला पुस्तके किंवा इतर कोणत्याही आवश्यक साधनाशिवाय घालवावे लागले. त्यानंतर प्रिझन अधिकारी यांच्या परवानगीने घराकडून धोतर, शर्ट मागविले. त्याचप्रमाणे एक पत्र पाठवून गीता व उपनिषदे या माझ्या शिदोऱ्या मागविल्या. त्यापूर्वीच मला एकांतवासाचा अर्थ समजून घेण्यात भरपूर अवधि मिळाला होता. अशा प्रकारच्या कैदखान्यात मला परमेश्वर भक्तीची कास दृष्टीस पडली. कैदखान्यात येण्यापूर्वी मी सकाळी एक तास व सायंकाळी एक तास ध्यानधारणेत घालवू लागलो. तुरुंगात आल्या नंतर दुसरे काम नसल्याने बहुतेक वेळ पुन्हा ध्यानधारणेतच घालवत असायचो. अशा प्रकारच्या एकांत कैदेतच मला ईश्वराच्या अपार दयेचा अनुभव घेण्याची व त्याच्याशी तन्मय होण्याची दुर्लभ संधि मिळाली, आणि परमेश्वराविषयी अविट गोडी निर्माण झाली. मनुष्यांचे चंचल मन नेहमी हजारो गोष्टीकडे धाव घेत असते. त्याला एकाग्र करणे ही सहज साध्य गोष्ट नव्हे. तशी सवड पाडावी लागते. शेवटी श्री अरविंद सांगतात कि जेमतेम रोजच्या २४ तासांच्या संधित २४ सेकंद जरी मानवाने त्या दयाळू भगवंताचे नामस्मरण केल्यास त्यास प्रत्येक जन्म फेरे पुण्यप्रद झाल्यावाचून राहणार नाहीत. अशी माझी खात्रीपूर्वक चिकित्सा आहे. हे प्रत्येक मानवप्राण्याने विसरू नये.

योगी कविंद्र अरविंद-कला-विलास

भाषांतरी धजत मी अनुवादण्यास

राधेमुळे हरि जसा वश गोपिकांस

सत्संग तें पण यश देईल या कृतीस!